



ПРЕДСТАВЉАЊЕ ИЗВЕШТАЈА ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЕФИКАСНОСТ ПРАВОСУЂА („*СЕРЕЈ*“) ЕВРОПСКИ ПРАВОСУДНИ СИСТЕМИ – ЕФИКАСНОСТ И КВАЛИТЕТ ПРАВОСУЂА - ИЗДАЊЕ 2016''

Београд, Република Србија
Аеро клуб, Узун Миркова 4/II
23. новембар 2016. године

Евалуациони циклус 2014-2016

- Укупно **45** од **47** земаља чланица Савета Европе је учествовало (али и **Израел** као чланица посматрач, утврдивши да је корисно да учествује у процесу евалуације)
- **Лихтенштајн** и **Сан Марино** нису учествовали
- **Исланд** је пружио одговоре али након фазе провере квалитета утврђено је да није испуњен праг квалитета који дозвољава да ова земља буде укључена у извештај, у одређеним категоријама питања

Евалуациони циклус 2014-2016

- Подаци из 2014. године,
- Упитник се попуњава током 2015. године,
- Током 2016. године фаза провере квалитета и објављивање извештаја, 6. октобра 2016. године

Резултати последњег евалуационог циклуса 2014-2016 су представљени у три дела:

- **Општи извештај**, који обухвата основне податке и основне анализе, уз критичке осврте, у циљу оцене стања у правосудним системима и њиховог развоја;
- **Динамична и интерактивна база података** доступна јавности (упоређује податке из **2010, 2012, и 2014.** године);
- **Тематски извештај** о коришћењу нових информационих технологија у судовима.

Овогодишњи извештај је мањег обима (попут сажетка), и фокусира се на главне податке и кретања.

Извештај обухвата 5 области:

- **Методолошке смернице;**
- **Анализу буџетских питања правосудних система;**
- **Правосудно особље, судије, јавни тужиоци и адвокати;**
- **Организација судова и корисници судова;**
- **Ефикасност и квалитет рада судова и јавних тужилаштава**

Анализе поглавља Упитника које се односе на следеће области су изостале у овогодишњем извештају:

- *(Алтернативни начини решавања спорова);*
- Извршење судских одлука (како у грађанским тако и у кривичним стварима);
- Јавни бележници;
- Судски вештаци;
- Судски тумачи и преводиоци;
- Предвиђене реформе.

Посебни тематски извештај за правосудне професије или медијацију у наредном циклусу?

ПОРЕЂЕЊЕ ПОДАТАКА И КОНЦЕПАТА: КЛОПКЕ КОЈЕ ТРЕБА ИЗБЕГАВАТИ ПРИЛИКОМ ТУМАЧЕЊА ПОДАТАКА

- Извештај има за циљ да пружи преглед стања европских правосудних система, а не рангирање најбољих правосудних система у Европи
- Поређење квантитативних података из различитих земаља са различитим географским, економским и правним околностима је осетљив задатак.
- *СЕРЕЈ* нарочито истиче да при поређењу података, искључиво *упоредиве* државе се могу разматрати (поређење релевантних група земаља)
 - нпр. тешко је поредити податке из Русије са подацима Монака
- Како би се упоредиле различите државе и њихови системи, специфичности система који би можда могли да објасне разлике у подацима од једне земље до друге се морају имати у виду
 - различите правосудне структуре, начин организације судова, употреба статистичких алата за евалуацију система, итд.

Извештај *CEPEJ*-а о европским правосудним системима – Евалуациони циклус 2014-2016. године је доступан на следећој страници:

http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_2016_en.asp.

Бази података „*CEPEJ-STAT*“ може да се приступи путем следећих линкова:

- **Приступ приказу главних података правосудних система:**

https://public.tableau.com/views/GeneralTrend2010-2012-2014Draft/DashoardOverview?:embed=y&:display_count=yes&:toolbar=no

- **Приступ претраживачу података (по години):**

https://public.tableau.com/views/2010-2012-2014Data/Tables-Absolutevalues?:embed=y&:display_count=yes&:toolbar=no

- **Приступ претраживачу података (развој током година):**

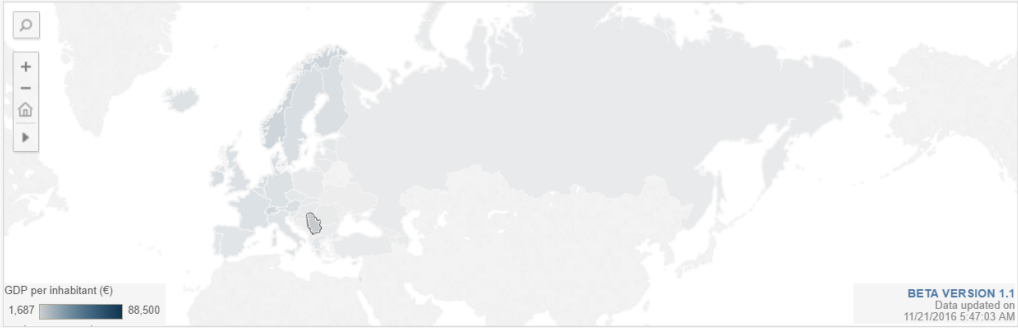
https://public.tableau.com/views/CEPEJ-Variationsv2_0/Tables?:embed=y&:display_count=yes&:toolbar=no

– Број адвоката, судија, итд.

- **Приступ приказу главних буџетских питања:**

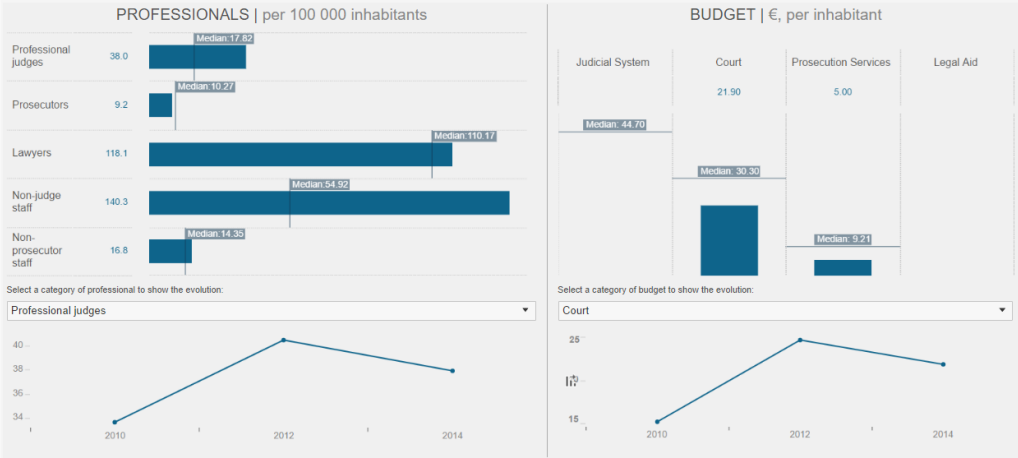
https://public.tableau.com/views/Budget2010-2012-2014/GDPBudget?:embed=y&:display_count=yes&:toolbar=no

You can choose up to 3 countries on the map (CTRL or CMD + click) to compare. European median is shown if you do not select a country or if you select more than 3.



Serbia

PROFESSIONALS IN COURTS AND BUDGET



EFFICIENCY

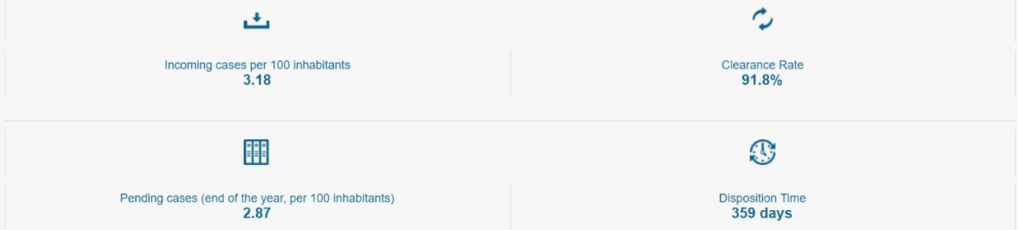
Select the Instance

1st instance

Select the Case Matter

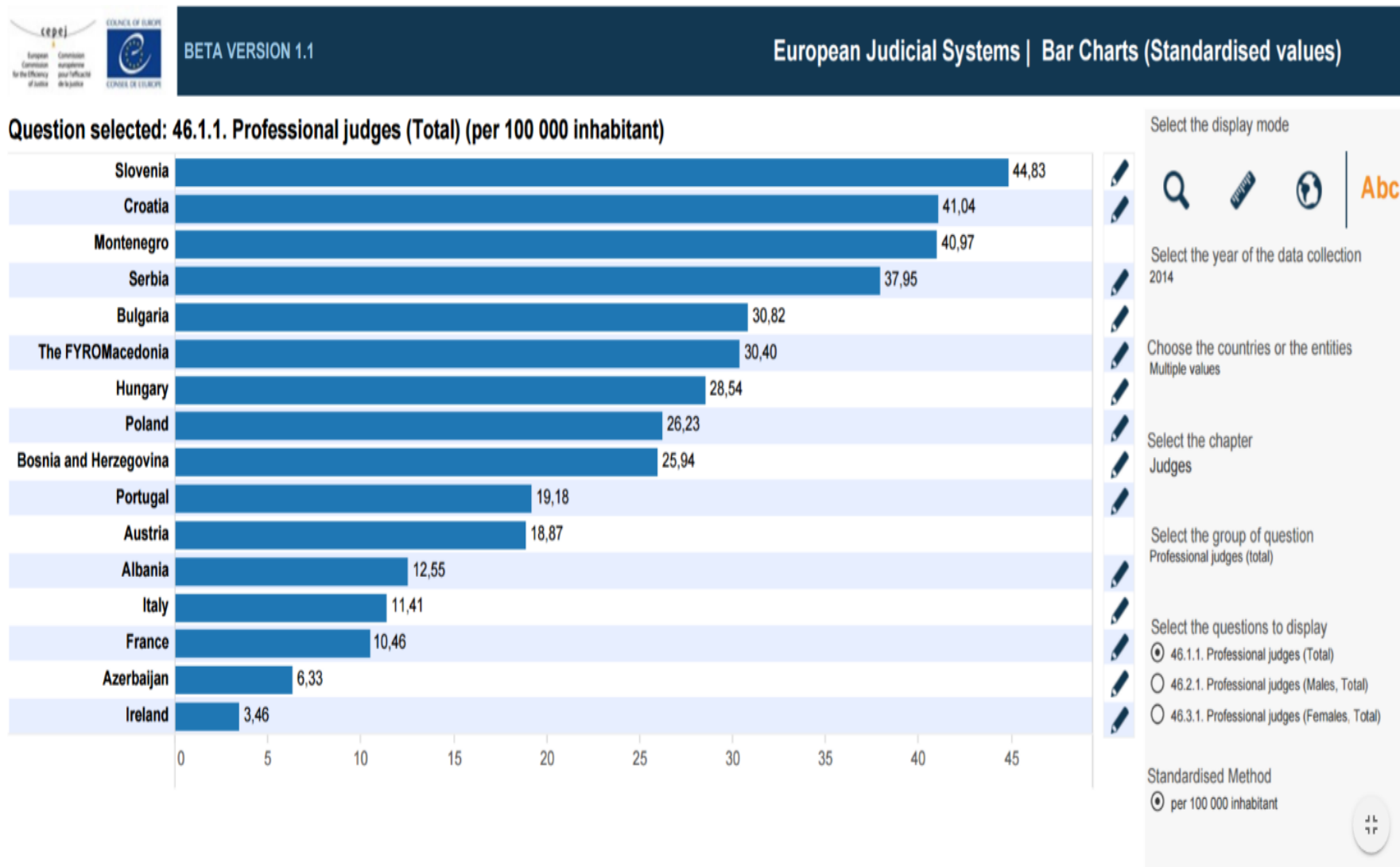
Litigious civil and commercial cases

Serbia
In 1st instance
for Litigious civil and commercial cases

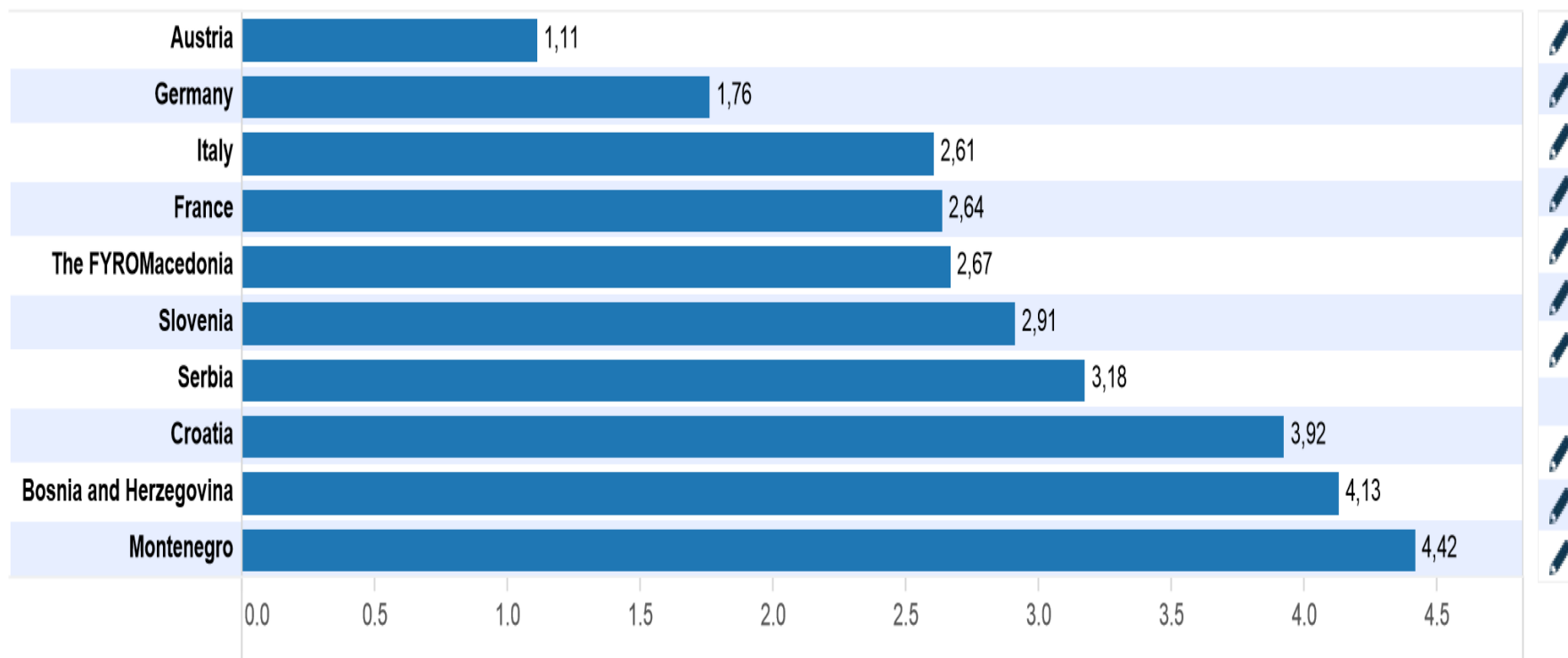


Приказ броја судија на 100.000 становника

(База података „CEPEJ-STAT“, приступљено 19.11.2016.г.):



Question selected: 91.2.2. Civil (and commercial) litigious cases (1st inst., Incoming cases) (per 100 inhabitant)



**Приказ броја
првостепених
парничних
предмета
(укључујући
предмете пред
привредним
судом) на 100
становника**
(База података
„CEPEJ-STAT“,
приступљено
19.11.2016.г.)

- У Србији на 100 становника **3,18 лица** учествује у парничном поступку у 2014. години, за разлику од нпр. Аустрије (**1,11**), Немачке (**1,76**) па чак и Италије и Француске.

ГЛАВНИ УОЧЕНИ ТРЕНДОВИ, ПРЕПОРУКЕ И ЗАКЉУЧЦИ ИЗ ИЗВЕШТАЈА

Буџетска питања

- Повећање буџета издвојеног за правосудни систем је тренд у већини држава.
- Економска и финансијска криза крајем 2000-их је за резултат имала значајна буџетска умањења у неким државама.
- Корисници правосудног система се све више позивају да допринесу финансирању истог кроз судске таксе.
- Ови приходи представљају више од 20% јавног буџета издвојеног за правосудни систем више од 1/4 држава и ентитета,
 - У Србији, 46% судског буџета произлази из прихода од судских такси.
- Уочен је тренд према коме су одређени послови пренети на приватни сектор („*outsourcing*“)
- **Правна помоћ се све више проширује на извршење судских одлука и на судску медијацију.**

Судије и јавни тужиоци

- У Европи постоји стабилан број судија у протекле 4 године:
 - Просек од **21 судије на 100 000 становника**.
- Међутим, општи закључак Извештаја је да правосудни системи држава централне а нарочито источне Европе функционишу уз однос судија према броју становника знатно већем него у државама западне Европе, што се може објаснити чињеницом да ова иста група држава има систем потпуне професионализације судија, тј. ретко користи пороту/поротнике.
- Република Србија је у 2014. години имала **2.700 судија, тј. 38 судија на 100.000 становника**.
- Стога, када се изузму државе са чијим правним системима се тешко можемо поредити, закључујемо да **Словенија, Хрватска и Црна Гора ипак и даље имају већи број судија од Србије** (у Словенији тај број је 45 на 100.000 становника).
- **Родна равноправност** у судовима и јавном тужилаштву
- Извештај закључује да су **француски тужиоци под највећим оптерећењем**. Аустрија, Ирска и Италија су такође нарочито оптерећени.

Организација судства

- Приступ самим судовима представља један од кључних елемената основног принципа приступа тј. доступности правде.
- Уопштено говорећи, европски тренд иде ка смањењу броја судова и последично повећању у величини судова, са више судија, као и већој специјализацији правосудних система.
- Информационе технологије су у неким аспектима омогућиле да се побољша ефикасност и квалитет правосудних система
 - Не постоји очигледна веза између нивоа ИТ опреме и добрих резултата, што се одражава у показатељима ефикасности.
 - Државе и ентитети са најразвијенијом ИТ немају нужно најефикасније судове

Ефикасност правосуђа

- Постоји нагли пораст на европском нивоу броја примљених кривичних предмета, док је у категорији оних који „нису кривични предмети“ то благо умањено.
- Побољшање у погледу управљања пристиглим грађанским и привредним парничним предметима који се решавају пред првостепеним судом **није забележено**;
- Европске државе, генерално говорећи, нису у стању да остваре напредак у смањењу броја предмета; што се тиче нерешених предмета, дошло је до ниског али континуираног пораста броја заосталих грађанских и привредних парничних предмета од 2010. године;
- Време потребно за решавање ових предмета (у просеку 237 дана у 2014. години) је **донекле умањено, у односу на 2010. годину**.
- побољшања су уочљива у одређеном броју држава
 - (пример Италије и филтрирање предмета путем медијације).
- Док је у **Србији у 2014. години 359 дана** је било потребно за решавање првостепених парничних предмета, У ФЈР Македонији је било потребно 132 дана, у Црној Гори 298, у **Хрватској 380**, у **Италији 532** а у Босни и Херцеговини **603** дана.
- Извештај закључује да **Србија ипак не спада у државе са најкритичнијом статистиком у овој области**, међу којима наводи Босну и Херцеговину, Италију, и у мањој мери, Хрватску.

- У односу на **управно судство**, пак, правосудни системи су **константно побољшавали своје капацитете** како би се носили са обимом првостепених предмета. Дошло је до општег смањења броја нерешених предмета.
- У односу на **кривично правосуђе** у великој већини држава, јавни тужиоци су у стању да реше мање случајева од оних које примају; на супрот томе, судови успевају да савладају прилив предмета у току године. Ситуација је боља што се тиче **„тешких облика криминалитета“** у односу на остале. Број новопримљених и нерешених предмета се смањио између 2010. и 2012. године, али се значајно повећао између 2012. и 2014. године.

Општи закључци у вези ефикасности

- **Економска рецесија** је сигурно била један од главних разлога за **повећање обима одређених новопримљених предмета и дуже трајање поступака** у овим случајевима; утицала је и на пресек тока предмета и изазвала важне законодавне реформе у великом броју случајева како би се прилагодили променама;
- Економска рецесија је такође имала утицаја на средства судова и доступност правне помоћи за кориснике суда; разлике у броју примљених предмета треба такође размотрити у светлу овога;
- **Коришћење алтернативних начина решавања спорова** (метода „АДР“, нпр. посредовање, мирење) **се промовише и подстиче у Европи, у грађанским и кривичним предметима**; већу пажњу треба посветити утицају овог тренда на општу оптерећеност судова и на средства којима се финансирају ови поступци;
- Како би се побољшала ажурност и ефикасност, **„on-line“ процедуре** тј. процедуре путем интернета за покретање и вођење одређених категорија поступака се све више развијају и примењују у различитим европским државама.
- **Доступност тачних и детаљних података** је кључно за боље разумевање делотворности и ефикасности рада судова и разлике у резултатима, кроз време. Важна унапређења методологија националних статистика, усмерених ка усаглашавању са *CEPEJ* методологијом, су у многим државама већ у току. *CEPEJ* поздравља и промовише ове напоре као непроценљиво корисно средство за обрађивање и упоређивање података, у циљу унапређења рада судова.

- **„CEPEJ-STAT“ Тutorials:**

https://play.webvideocore.net/popplayer.php?it=et2777jxq3kg&is_link=1&w=720&h=405&pause=0&title=CEPEJ-STAT+Tutoriel+3Oct2016+Eng&skin=3&repeat=&brandNW=1&start_volume=100&bg_gradient1=&bg_gradient2=&fullscreen=&fs_mode=2&skinAlpha=80&colorBase=%23202020&colorIcon=%23FFFFFF&colorHighlight=%23fcad37&direct=true&no_ctrl=&auto_hide=1&viewers_limit=0&cc_position=bottom&cc_positionOffset=70&cc_multiplier=0.03&cc_textColor=%23ffffff&cc_textOutlineColor=%23ffffff&cc_bkgColor=%23000000&cc_bkgAlpha=0.7&image=https://static1.webvideocore.net/i/stores/2/items/bg/9/93/93a265926bda82fa0fac8fdd91fd5522.jpg

- **Основни подаци о СЕРЕЈ-у се могу наћи на сајту Министарства правде:**
<http://www.mpravde.gov.rs/tekst/9289/cepej.php>;

- **као и на самом сајту СЕРЕЈ-а:**
http://www.coe.int/T/dghl/cooperation/cepej/default_en.asp.



Хвала на пажњи!

Ивана Нинчић

национални кореспондент, заменик члана *СЕРЕЈ*-а

MDTF-JSS R/AFU

Министарство правде

23. новембар 2016. године

ivana.nincic@mpravde.gov.rs